

začnících funkcí volného času a jejich vlivem na hodnotovou orientaci lidí. Poukázal na potřebu řízeného ovlivňování sféry volného času pracujících a na úlohu volného času při zprostředkovávání kulturních hodnot socialismu. Referát prof. L. Paradeho z Lipska byl inspirativní z hlediska uplatnění výzkumných metod používaných v NDR při zkoumání kultury ve venkovských oblastech. Poukázal na existenci různých mechanismů v přístupu ke kultuře u městského a venkovského obyvatelstva a na potřebu zkoumání akumulace kulturního potenciálu ve venkovském osídlení.

Rovněž hosté z MLR využili ve svých příspěvcích údajů ze sociologických výzkumů. L. Szabó (Akademie věd, Debrecen) hovořil o problematice systému hodnot v kultuře rozvinutého socialismu a upozornil na některé negativní trendy, které s sebou přinášejí procesy modernizace a komercializace kulturního života v MLR. Negativní vlivy pramení především z neregulovaného působení tržních mechanismů v kultuře a ze „spotřebitelského“ vztahu ke kultuře prosazujícího se ve způsobu života. Referát prof. P. Soóse (Akademie věd, Debrecen) se vyznačoval problémovým přístupem k hodnocení kulturní politiky v Maďarsku. Zabýval se realitou tzv. kulturního pluralismu v MLR a jeho odrazem v konfrontaci ideologických názorů preferujících často kosmopolitismus a nacionalismus v přijímání i tvorbě kultury.

Bulharští účastníci se zaměřili především na dílčí otázky z oblasti estetiky a teorie kultury. Širším souvislostem se věnovala pouze R. Dragneva z Ústavu sociologie AV BLR v Sofii, která se zaměřila na sociologické aspekty masové komunikace a zdůraznila potřebu jejich výzkumu, umožňující na základě znalostí místních podmínek sociotechnicky ovlivňovat přijímání nových kulturních obsahů, forem a inovací.

Diskusní příspěvky účastníků z Československa lze pouze výběrově a schematicky utřídít do několika nejčastěji se vyskytujících tematických okruhů. Největší pozornost byla pochopitelně věnována filozofickým a metodologickým otázkám teorie kultury v příspěvcích Z. Lehmannové, M. Bartoše, O. Machoninové, K. Hnízdové, J. Herfurtové (všichni z Filozofické fakulty UK v Praze) a dalších. Problémům koncepce teorie kultury jako studijního oboru a jejího vztahu k praxi se věnovala J. Oliveriusová z pražské a A. Fischerová z bratislavské univerzity. Na konferenci byla dále zmíněna problematika kulturně výchovné činnosti (K. Škoda, FF UK, Praha a jiní), životního prostředí (J. Ortová, FF UK, Praha), komunikačních aspektů kultury (J. Haman, Státní knihovna ČSSR, Praha, D. Kožušníková, FF UK, Praha).

Nezanedbatelnou součástí konference tvořily příspěvky do diskuse, které byly orientovány sociologicky nebo byly k sociologické problematice vztaheny. Vedle již uvedených koreferátů zahraničních účastníků lze mezi ně zařadit vystoupení J. Peškové (FF UK, Praha), která z filozofického hlediska poukázala na nutnost sociologické analýzy problémů zprostředkování kultury mladé generaci. M. Cejp (Ústav pro výzkum kultury, Praha) charakterizoval v diskusi zaměření vědeckovýzkumné činnosti Ústavu pro výzkum kultury a soustředil se zejména na problematiku zkoumání kulturní úrovně a kvalitativních aspektů participace na kultuře jako důležitého úkolu pro posílení aktivní role člověka ve společnosti. Příspěvek P. Kováčka z partnerského ústavu z Bratislavy lze označit za odvážný pokus o použití metod strukturálního funkcionalismu z hlediska marxisticko-leninské sociologie při hodnocení problematiky funkcí kultury. M. Matějů (FF UK, Praha) se zaměřil na problém – který na konferenci vystoupil jako aktuální – řešení vztahu mezi teorií a empirií a mezi teorií a praxí. Upozornil na specifikum sociologie kultury a její význam jak pro teoretické zázemí ostatních společenských věd, tak pro aplikaci poznatků v praxi. Svoje stanovisko doložil na příkladu sociokulturních výzkumů, které jsou již dlouhodobě realizovány katedrou teorie a řízení kultury FF UK v Praze v rámci SPZV či ve spolupráci s Ústavem pro filozofii a sociologii ČSAV, Ústavem pro výzkum kultury, a jejichž výsledky jsou využívány státními a stranickými orgány. F. Malina ministerstvo kultury ČSR, Praha) ve svém diskusním příspěvku vytyčil některé důležité problémové okruhy (demokratizace kultury, masové kultury, sepětí teorie s praxí), jimiž by se soudobá teorie kultury měla zabývat. V. Soukup (FF UK, Praha) se věnoval různým pojetím kultury v kognitivní antropologii. Při rozboru vývojových trendů americké kulturní antropologie zdůraznil roli sociobiologie při studiu člověka a kultury. Podtrhl význam teorie kultury jako vědní disciplíny, která provádí kritickou analýzu buržoazních teorií kultury. L. Hora (FF UK, Praha) se invenčně pokusil překonat tradiční filozofický přístup k otázkám mravní kultury. Zdůraznil nutnost integrálního studia morálky z pozic filozofie, sociologie, psychologie, teorie kultury a dalších spo-

lečenských věd. Předpokladem úspěšného řešení problémů etiky v socialistické společnosti je adekvátní výzkum opřený o fundované empirické studie.

Z uvedeného stručného přehledu referátů a diskusních příspěvků přednesených na konferenci *Kultura — socialistická společnost — osobnost* je patrná aktuálnost studia kultury v současné socialistické společnosti i bohatost námětů jak pro teorii kultury, tak i pro sociologii. Jednání na konferenci vedle svého hlavního významu, spočívajícího ve zprostředkování a konfrontaci informací, naznačilo i potřebu dále rozvíjet metodologické otázky, tj. zejména zpřesňovat vymezení kultury, analyzovat postupy při používání teorie jako nástroje poznání, věnovat se otázkám verifikace poznatků, snažit se o dosažení optimálního spojení s empirií atd. K řešení těchto a podobných otázek bezesporu může směřovat i plodná kooperace a dialog mezi teorií a sociologií kultury a ostatními společenskými vědami. O tom svědčilo i celé třídní jednání konference, která si vytyčila především tyto cíle:

- přispět k dalšímu rozvoji marxisticko-leninské teorie kultury;
- vyměnit si zkušenosti z rozpracování výzkumu a řešení úkolů, které kultura plní v socialistické společnosti;
- položit základy k užší a systematičtější spolupráci jak pracovišť na vysokých školách, tak i resortních výzkumných ústavů zabývajících se problematikou kultury v jednotlivých socialistických státech.

Zejména v tomto posledním bodě splnila konference své poslání, neboť se stala skutečně první mezinárodní konferencí socialistických států zaměřenou k teorii kultury, umožňující setkání a výměnu názorů odborníkům zabývajícím se jak teoretickými, tak i některými praktickými problémy kultury.

Martin Matějů

СТАТЬИ

<i>Ружичка Р.</i> : Общественная собственность, образ жизни и интересы	545
<i>Влачил Я.</i> : Социология труда и ее значение для социального прогноза.	562
<i>Вечерник Й.</i> : Процессы распределения и жизненный уровень.	576
<i>Богущак М.</i> : Образовательная структура ЧССР в 1960—1980 гг. и варианты ее дальнейшего развития	588

МЕТОДОЛОГИЧЕСКАЯ РУБРИКА

<i>Шенк Ю.</i> : Синергетическая модель формирования мнений в обществе.	616
---	-----

ИЗ ЭМПИРИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ

<i>Маржикова И. - Клаус П.</i> : Культурные интересы и потребности рабочих.	636
---	-----

РЕЦЕНЗИИ

<i>Урбанек Э.</i> : А. Ванек, Словарь чешских и словацких социально-политических мыслителей и социологов 1848—1980 гг.	648
<i>Гольда Д.</i> : В. Чехак — Й. Лингарт, Социология спорта.	649
<i>Кунст П.</i> : И. И. Дубинин — Л. Г. Гуслякова, Динамика обыденного сознания.	653

СООБЩЕНИЯ И ИНФОРМАЦИИ

<i>Умерь Карел Галла</i>	655
<i>Дубски В.</i> : XI ое заседание Проблемной комиссии многостороннего сотрудничества академий наук социалистических стран «Социальные процессы в социалистическом обществе».	655
<i>Герцманн Я. — Томек И.</i> : Социология и мир	656
<i>Ражинок Я.</i> : Познавая и меняя сознание общества.	659
<i>Губачек О.</i> : Территориальные аспекты образа жизни на современном этапе развития ЧССР	661
<i>Шандерова Я.</i> : VII общегосударственная конференция социологов на предприятиях	664
<i>Ковделка Ф. — Мусил Л.</i> : Симпозиум о стимуляции трудового поведения.	666
<i>Матею М.</i> : Конференция «Культура — социалистическое общество — личность».	668

SOCIOLOGICKÝ ČASOPIS. Vydává Ústav pro filozofii a sociologii, ČSAV, Jilská 1, 110 00 Praha 1, telefon 24 93 91, v ACADEMII, nakladatelství Československé akademie věd, Vodičkova 40, 112 29 Praha 1. — Rozšiřuje PNS. Informace o předplatném podá a objednávky přijímá každá administrace PNS, pošta, doručovatel a PNS-ÚED Praha. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS — ústřední expedice a dovoz tisku Praha, závod 01, administrace vývozu tisku, Kafkova 19, 160 00 Praha 6. — Vychází šestkrát ročně. Cena jednotlivého sešitu Kčs 10,—, roční předplatné Kčs 60,— — Objednávky ze socialistických zemí vyřizuje ARTIA, Ve Smečkách 30, 111 27 Praha 1. — Tisknou Tiskářské závody, n. p., závod 5, Sámova 12, 101 46 Praha 10. — Rukopis tohoto čísla odevzdán do tiskárny v červnu 1987, číslo vyšlo v listopadu 1987.

Distribution rights in the western countries: Kubon & Sagner, P. O. Box 340108 D-8000 München 34, GRF. Annual subscription: Vol. 23; 1987 (6 issues) DM 120,—.

Table des Matières No. 6/1987

ARTICLES

<i>Růžička R.</i> : Propriété sociale, mode de vie et intérêts	545
<i>Vláčil J.</i> : La sociologie du travail et sa portée pour le pronostic social	562
<i>Večerník J.</i> : Les processus de distribution et le niveau de vie	576
<i>Boguszak M.</i> : La structure d'éducation de la Tchécoslovaquie en 1960-1980 et les variantes de son développement ultérieur	588

RUBRIQUE METHODOLOGIQUE

<i>Schenk J.</i> : Le modèle synergétique de la formation des opinions dans la société	616
---	-----

DES RECHERCHES EMPIRIQUES

<i>Maříková I. — Klůs P.</i> : Intérêts et besoins culturels des ouvriers	636
---	-----

COMPTES RENDUS

<i>Urbánek E.</i> : A. Vaněk, Slovník českých a slovenských sociálně politických myslitelů a sociologů 1848-1980 (Dictionnaire des penseurs social-politiques et des sociologues tchèques et slovaques 1848-1980)	648
<i>Holda D.</i> : V. Čechák — J. Linhart, Sociologie sportu (La sociologie du sport)	649
<i>Kunst P.</i> : I. I. Dubinin — L. G. Gusljakova, Динамика обыденного сознания (Dynamique de la connaissance quotidienne)	653

RAPPORTS ET INFORMATIONS

Karel Galla est décédé	655
<i>Dubský V.</i> : 11 ^{ème} session de la Commission de problème pour la coopération multilatérale des Académies des sciences des pays socialistes „Les processus sociaux dans la société socialiste“	655
<i>Herzmann J. — Tomek I.</i> : La sociologie et la paix	656
<i>Ražnok J.</i> : Reconnaître et changer la conscience de la société	659
<i>Hubáček O.</i> : Aspects territoriaux du mode de vie dans l'étape contemporaine du développement de la Tchécoslovaquie	661
<i>Šanderová J.</i> : 7 ^{ème} conférence nationale des sociologues d'entreprise	664
<i>Koudelka F. — Musil L.</i> : Symposium sur la stimulation du comportement de travail	666
<i>Matějů M.</i> : Conférence „Culture — société socialiste — personnalité“	668

Contents No. 6/1987

ARTICLES

<i>Růžička R.</i> : Social Ownership, Way of Life, and Interests	545
<i>Vláčil J.</i> : Sociology of Work and Its Significance for Social Prognosis	562
<i>Večerník J.</i> : Distribution Processes and the Living Standard	576
<i>Boguszak M.</i> : Czechoslovakia's Educational Structure in 1960-1980 and Va- riants of Its Further Development	588

METHODOLOGICAL COLUMN

<i>Schenk J.</i> : Synergetic Model of Opinion Formation in Society	616
---	-----

FROM EMPIRICAL RESEARCH

<i>Maříková I. — Klůs P.</i> : Cultural Interests and Needs of Workers	636
--	-----

REVIEWS

<i>Urbánek E.</i> : A. Vaněk, Slovník českých a slovenských sociálně politických myslitelů a sociologů 1848-1980 (Dictionary of Czech and Slovak Socio- political Thinkers and Sociologists 1848-1980)	648
<i>Holda D.</i> : V. Čechák — J. Linhart, Sociologie sportu (Sociology of Sports)	649
<i>Kunst P.</i> : I. I. Dubinin — L. G. Gusljakova, Динамика обыденного сознания (The Dynamics of Everyday Consciousness)	653

NEWS AND INFORMATION

Karel Galla Died	655
<i>Dubský V.</i> : The 11th Session of the Problem Commission for Multilateral Cooperation of the Academies of Sciences of Socialist Countries "Social Processes in Socialist Society"	655
<i>Herzmann J. — Tomek I.</i> : Sociology and Peace	656
<i>Ražnok J.</i> : To Recognize and to Change the Consciousness of Society	659
<i>Hubáček O.</i> : Territorial Aspects of the Way of Life at the Present Stage of Development in Czechoslovakia	661